

(Ne)dopustnost javnega objavljanja novinarskih vprašanj

Pravica do zasebnosti (člen 8 EKČP) praviloma ne varuje novinarskih vprašanj na sploh.

Evropsko sodišče za človekove pravice (ECHR) v sodbah, kot so *Copland v. Združeno kraljestvo*, *Halford v. Združeno kraljestvo* in *Barbulescu v. Romunija* poudarilo, da pravica do zasebnosti obstaja le, če obstaja "razumno pričakovanje zasebnosti". Na splošno je mogoče v zvezi z novinarskimi vprašanji, katerih vsebina je namenjena objavi (le da objavo običajno načrtuje novinar in ne naslovnik), trditi, da novinar ne more utemeljeno pričakovati, da bo v takem primeru varovana komunikacijska zasebnost med novinarjem in naslovnikom vprašanj.

Ker gre pri novinarskih vprašanjih za temo, ki je v javnem interesu, bi naslovnik zelo verjetno lahko uspešno trdil, da objava vprašanj predstavlja njegovo pravico do svobode izražanja (10. člen EKČP). Ekonomski interesi medija (po tem, da medij prvi objavi članek z novinarskimi vprašanji in odgovori) običajno ne bi pretehtal nad svobodo izražanja naslovnika vprašanj, ki bi verjetno trdil, da je vprašanja objavil zato, ker želi razkriti način delovanja medija ipd., kar bi se lahko štelo kot zasledovanje javnega interesa.

Kaj v primeru varovanja zasebnosti oseb, na katere se novinarska vprašanja nanašajo?

Pravno gledano so vprašanja, ki jih novinar pošlje naslovniku, informacije, namenjene javni razpravi ali pridobivanju informacij, in praviloma ne vsebujejo osebnih, intimnih ali občutljivih podatkov o novinarju ali drugih osebah. Če gre za vprašanja, v katerih novinar utemeljeno navaja informacije o osebah, ki ne smejo postati javne, naj na to naslovnika opozori in pove ob tem tudi, da bo zaradi varovanja zasebnosti oseb, na katere se novinarska vprašanja nanašajo, odgovore oz. članek objavil v anonimizirani verziji. V primeru vprašanj, ki vsebujejo zasebne podatke o posameznikih, v katerih zasebnost ni dovojen poseči, bi torej prevladala pravica do zasebnosti, kar pomeni da teh podatkov ne sme objaviti nihče (niti novinar niti naslovnik novinarskih vprašanj).

Če vprašanje dosega status avtorskega dela?

Kadar gre za vprašanja, ki so take vrste, da dosega status avtorskega dela, bi šlo za trk avtorske pravice novinarja in pravice do svobode izražanja naslovnika. A če gre za pomembno javno temo, se mora tudi avtorska pravica umakniti pravici do svobode izražanja oz. je dopustno, da se lahko v določeni meri, ki je potrebna za izvrševanje svobode izražanja, poseže z javno objavo avtorskega dela tudi v avtorsko pravico.

Kaj če naslovnik novinarska vprašanja pošlje konkurenčnemu mediju?

Ker gre pri novinarskih vprašanjih praviloma za vsebino, ki je namenjena javnosti, bi tudi v primeru, da bi naslovnik novinarskih vprašanj le-ta posredoval konkurenčnemu mediju, verjetno težko uspeli z argumentom, da gre za pravico do zasebnosti, več možnosti za uspeh pa bi imeli, če bi se sklicevali na to, da so novinarska vprašanja v razmerju do drugega medija poslovna skrivnost in da bi njihovo razkritje drugemu mediju predstavljalo dejanje nelojalne konkurence.

ZPomK-2 namreč kot poslovno skrivnost definira podatke in poslovno korespondenco, »ki se nanašajo na gospodarsko dejavnost podjetja, ali drugi zaščite vredni podatki, če je z njimi seznanjeno omejeno število ljudi, če njihovo razkritje škodi osebi, ki jih da na voljo, ali tretjim osebam in če so interesi, ki so z razkritjem podatkov lahko prizadeti, objektivno vredni zaščite;«

V 134. členu pa ZPomK-2 kot dejanje nelojalne konkurence označuje »dejanje podjetja pri nastopanju na trgu, ki je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in s katerim se povzroči ali se utegne povzročiti škoda drugim podjetjem,« in, med drugim, zlasti: »neupravičeno izkoriščanje poslovne skrivnosti drugega podjetja.«

Če gre za novinarska vprašanja, ki jih zaradi njihove vsebine lahko označimo kot poslovno skrivnost, ki jo ima v rokah medij, ki se nato sam odloči, kdaj in na kakšen način jih bo razkril, bi lahko od tistega, ki jih je posredoval konkurenčnemu mediju, lahko terjali odškodnino zaradi nastale gospodarske škode, ki je nastala s tem, da je nek drug medij objavil vsebino, ki bi jo sicer kot prvi objavil medij, ki je pripravil novinarska vprašanja.

Glede na vse navedeno lahko novinarji svoja vprašanja, ko jih pošljejo, če so izpolnjeni pogoji, opremijo z opozorilom:

- »Pravno opozorilo: Novinarska vprašanja so avtorsko delo in jih ni dovoljeno javno objavljati ali posredovati drugim medijem.«
- »Pravno opozorilo: Novinarskih vprašanj ni dovoljeno razkrivati drugim medijem, ker bi to predstavljalo ravnanje nelojalne konkurence.«